

ITÄLÄN RANTA-ASEMAKAAVAN LUONTOARVOJEN PERUSSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy

4.11.2022

Sisällys:

1. JOHDANTO.....	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	4
3. LUONTOTYYPPIKUVIOT.....	4
4. ELÄIMISTÖ	7
5. SUOSITUSTEN YHTEENVETO.....	8
6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	8

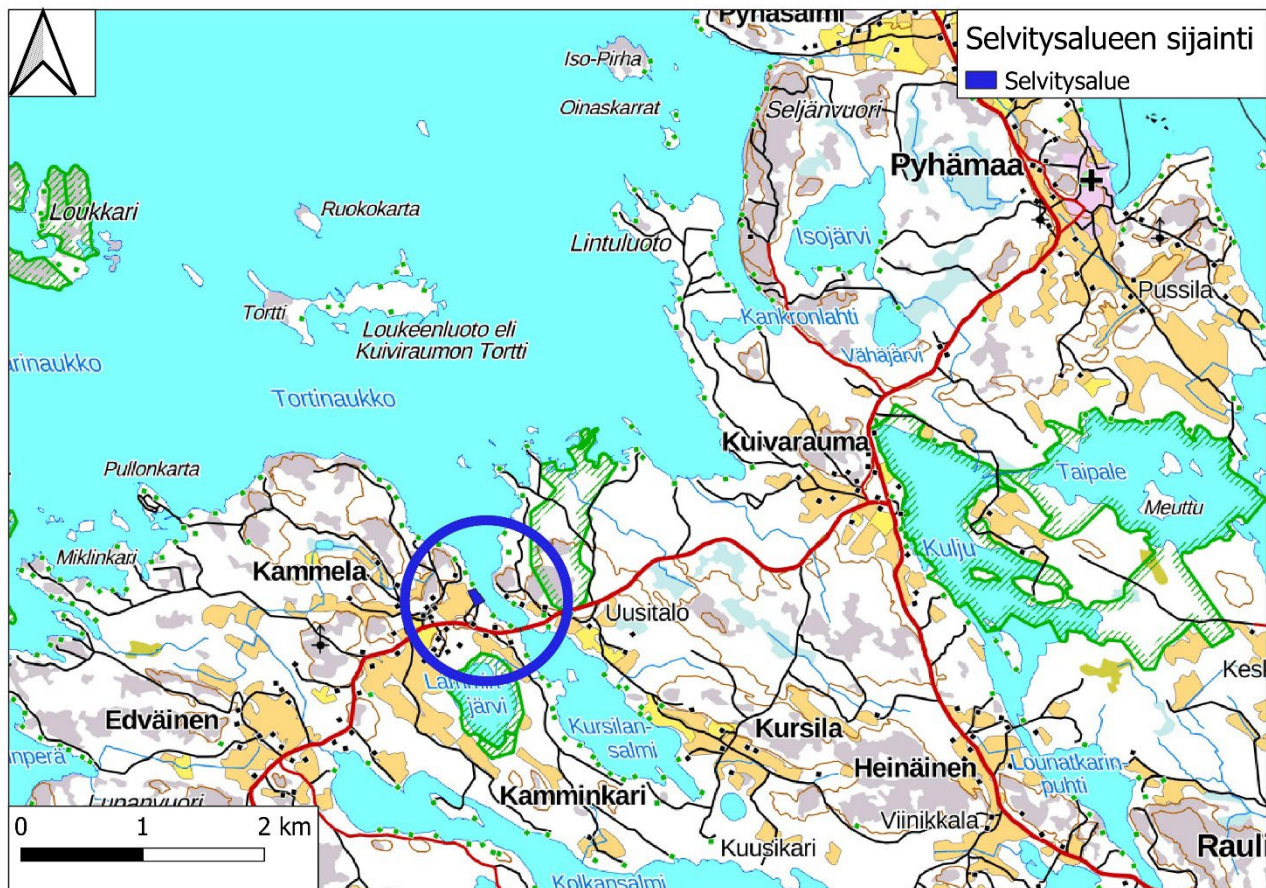
Kannen kuva: Itälän ranta-asemakaava-alueeseen sisältyvää pihaa.

Pohjakartta ja ilmakeku: © Maanmittauslaitos 11/2022

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Uudenkaupungin Kammelassa sijaitsevan Itälän ranta-asemakaavan luontoarvojen perusselvityksen (kartta 1). Kaava-alue käsittää kiinteistön 895-480-6-5 ITÄLÄ.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti (ympyröity sinisellä).

Luontoselvityksen tarkoituksena oli kartoittaa alueen luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Selvitys perustuu 20.6.2022 tehtyyn maastokäyntiin, jossa kartoitettiin alueen kasvillisuus ja luontotyytit. Luontotyyppikartoituksessa kartoitettiin mahdolliset luonnonsuojelulain 29 §:n suojelemat luontotyytit, luonnonsuojelulain 23 §:n mukaiset luonnonmuistomerkit, vesilain 2. luvun 11 §:n mukaiset suojeltavat pienvedet, metsälain 10 §:n tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt, valtakunnalliset Metso-kriteerit täyttävät kohteet, uhanalaiset luontotyytit, luontodirektiivin luontotyytit, Suomen kansainväliset vastuuluontotyytit sekä muut luontoarvoiltaan merkittävät luontotyytit. Alue jaettiin myös kasvillisuudeltaan ja luonnonoloiltaan yhtenäisiin luontotyyppikuvioihin. Lisäksi havainnoitiin linnustoa sekä muuta eläinlajistoa. Tarkempaan linnustokartoitukseen tai lepakkoselvitykseen ei katsottu olevan tarvetta näin pienellä ja jo rakennetulla kiinteistöllä.

Luontoselvityksen laati FM (biologi) Turkka Korvenpää. Työn tausta-aineistoksi hankittiin Suomen Lajitietokeskuksesta tiedot alueelta aiemmin tunnetuista lajiesiintymistä.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue (pinta-ala noin 1,1 ha) käsittää kiinteistön 895-480-6-5 ITÄLÄ, joka sijaitsee Uudenkaupungin Kammelassa Hujunrauman länsirannalla (kartta 1). Kiinteistöllä sijaitsee useita rakennuksia, venevaja ja tenniskenttä. Rannalle on rakennettu laituri. Pääosa kiinteistöstä on hoidettua pihaa (kannen kuva), mutta rannalla ja kiinteistön rajojen tuntumassa on pieniä metsiköitä.

3. LUONTOTYYPPIKUVIOT

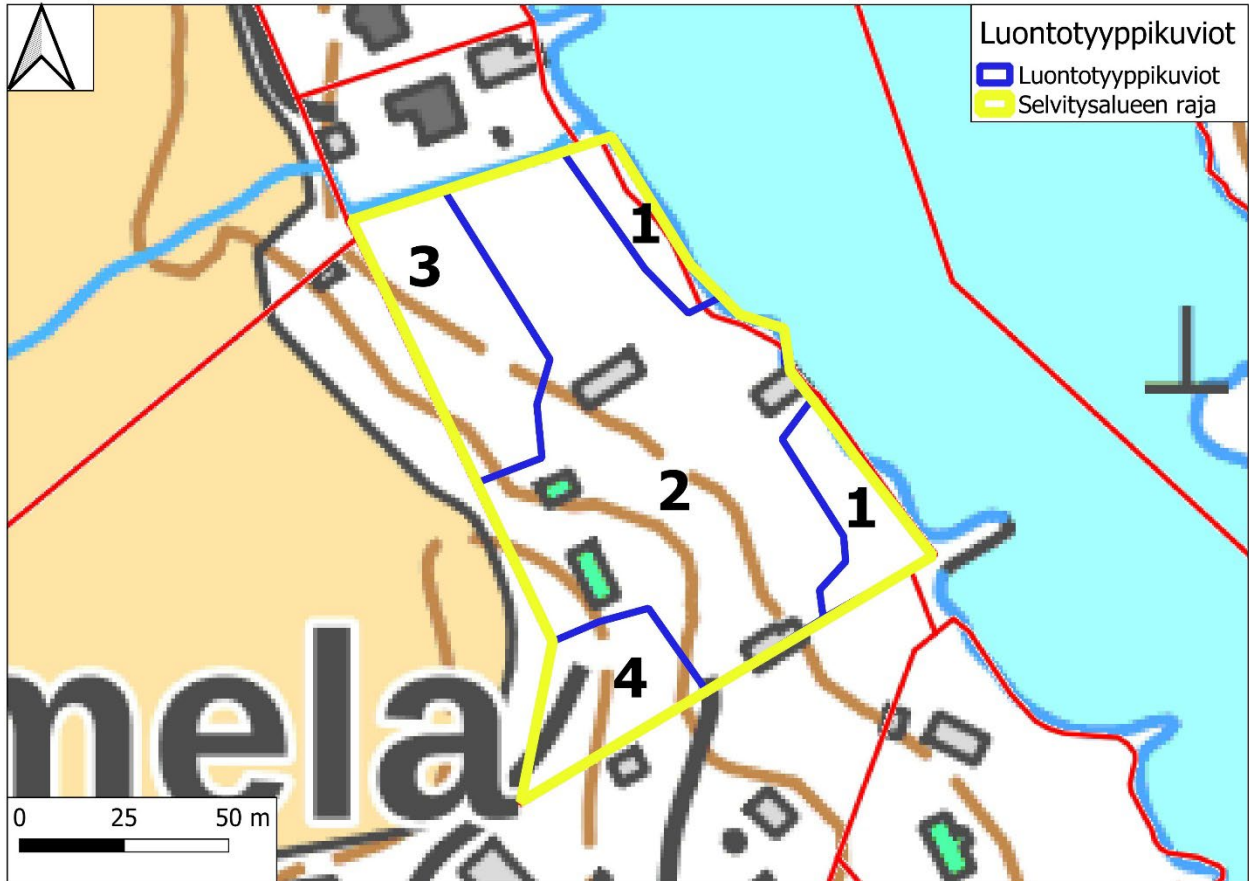
Selvitysalue jaettiin neljään luontotyyppikuvioon, jotka esitellään alla. Kuviot on merkitty karttoihin 2-3.

KUVIO 1 – TERVALEPIKKO

Kaksiosainen, kapea tervalepikko (kuva 1) merenrannalla. Kuvion katkaisevat venevaja ja laituri. Rehevässä kenttäkerroksessa tavataan tyypillisiä voimakkaasti kulttuurivaikutteisten rantalepikoiden kasveja kuten keltamo, koiranputkea, kyläkellukkaa ja kieloa. Pensaskerroksessa kasvaa mm. punaherukkaa ja tuomea. Lepikkoa on paikoin harvennettu voimakkaasti, mutta harventamattomilta osiltaan se antaa hyvän näkösuojan merelle päin. Kuviolle on tuotu puutarhajätettä (risuja ja lehtiä).

KUVIO 2 – PIHA-ALUE RAKENNUKSINEEN

Hoidettu piha ja rakennuksia (kannen kuva). Kuvion pohjoisosassa sijaitsee tenniskenttä ja rannalla on laituri sekä venevaja. Pihalla kasvaa isoja koivuja sekä istutettuja koristepensaita. Nurmikkoa leikataan säännöllisesti.

Kartat 2-3. Luontotyyppikuviot maastokartalla ja ilmakuvalla.

Kuva 1. Merenrannan tervalepikon harvennettua osaa luontotyyppikuviolla 1.

KUVIO 3 – UMPEENKASVANUT HAKA

Tuoreeksi lehdoksi umpeenkasvanut melko kivinen entinen hakamaa, jonka puusto on vielä paikoin aukkoista. Kuviolla kasvaa komeaa koivikkoa (kuva 2). Vallitsevan puuston alla esiintyy runsaasti nuorta lehtipuustoa, lähinnä pihlajaa mutta myös esim. saarnen taimia. Kuviolla on myös muuta melko iso raita sekä koivupökökelö. Pensaskerroksessa tavataan tuomea, taikinamarjaa ja katajaa. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti kieloa, mustikkaa, lehtotesmaa ja laidunnuksen jäänteinä mäkikauraa, joka on huomionarvoinen perinnebiotooppikasvi. Muuta kasvistoa ovat mm. metsämaitikka, sormisara, sudenmarja ja metsäkurjenpolvi. Tenniskentän vieressä sijaitsee pieni entinen niitty, jonka kasvillisuus on lehtotesmavaltaista.

Kuva 2. Luontotyyppikuvio 3 on umpeenkasvanutta hakaa.

Hakamaan umpeenkasvu on edennyt niin pitkälle, ettei sillä enää ole erityistä perinnebiotooppiarvoa. Kuvio olisi kuitenkin suositeltavaa säilyttää rakentamattomana. Nuoremman puuston raivauksesta olisi hyötyä mäkikauralle, joka jää vähitellen kasvien välisessä kilpailussa metsälajiston jalkoihin.

KUVIO 4 – KOIVIKKO

Melko harva vanha koivikko, joka on todennäköisesti ollut aikoinaan laidunnettu. Koivikossa ei kuitenkaan enää ole jäljellä perinnebiotooppiarvoja. Pensaskerroksessa kasvaa melko paljon katajaa. Tavanomaiseen metsäkasvillisuuteen kuuluvat mm. mustikka, metsälauha, kangasmaitikka, puolukka ja kielo, joiden lisäksi kuviolla on hieman niitty-lajistoa kuten nurmitädykettä ja punanataa.

4. ELÄIMISTÖ

Selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä pesii tavanomaista piha- ja puutarhalinnustoa. Pesimälajistoon kuuluvat tehdyn maastokäynnin perusteella haarapääsky (vaarantunut), harakka (silmläpidettävä), kirjosieppo, mustapääkerttu, peippo, talitiainen, viherpeippo (erittäin uhanalainen) ja västäräkki (silmläpidettävä). Lisäksi havaittiin rantasipi, jonka pesiminen on epätodennäköistä käytännössä pihalueeseen kuuluvissa hyvin kapeissa rantalepikoissa. Vaarantunut haarapääsky pesii rannan venevajassa. Lajin kannalta olisi suotavaa, että venevaja säilytetään tai kiinteistöllä olisi tulevaisuudessa muita rakennuksia, joihin pääskyt pääsevät pesimään. Harakka, viherpeippo ja västäräkki ovat edelleen yleisiä pihalintuja, vaikka ovatkin voimakkaasti vähentyneet.

Selvitysalueelta ei löytynyt kolopuita. Alueella ei kasva liito-oravalle kovin hyvin sopivaa metsää, vaikka kiinteistön reunojen koivikot täyttävätkin lajin minimivaatimukset. Merkkejä liito-oravan esiintymisestä ei havaittu eikä lajista ole selvitysalueelta tai sen lähistöltä aiempiakaan havaintoja (Suomen Lajitietokeskuksen aineistot).

Kiinteistön sisältyvillä rannoilla ei ole viitasammakolle sopivia kutupaikkoja kuten aukkoisia ruovikoita tai muun runsaan ranta- ja vesikasvillisuuden luonnehtimia alueita. Selvitysalueelta tai sen lähiympäristöstä ei ole tehty viitasammakkohavaintoja (Suomen Lajitietokeskuksen aineistot).

Selvitysalueen länsipuolen pellolla havaittiin kesällä 2022 silmälläpidettävä keltaniittyperhonen (Suomen Lajitietokeskuksen aineistot). Keltaniittyperhosia voi lentää myös selvitysalueella, vaikka alue onkin melko puustoinen. Lajin toukka elää heinäkasveilla, joten sopivista ravintokasveista ei ole pulaa.

5. SUOSITUSTEN YHTEENVETO

Selvitysalueen luoteiskulmassa sijaitseva umpeenkasvanut hakamaa (kasvillisuuskuvio 3) olisi suositeltavaa säilyttää rakentamattomana. Kuvion nuoremman puuston raivauksesta olisi hyötyä mäkikauralle, joka jää vähitellen kasvien välisessä kilpailussa metsälajiston jalkoihin.

Haarapääskyjen kannalta olisi suotavaa, että merenrannalla sijaitseva venevaja säilytetään tai kiinteistöllä olisi tulevaisuudessa muita rakennuksia, joihin pääskyt pääsevät pesimään.

6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 350 s.
- Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* Linnaeus, 1758). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 48-55. Suomen ympäristö 1/2017.

- Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO -ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.
- Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (2021). Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>